

OECD-FAO Agricultural Outlook 2009

Summary in Turkish

OECD-FAO Tarım Tahmin Raporu 2009

Türkçe Özet

Tahmin özeti

• OECD'nin ve Dünya Bankası'nın Aralık 2008 orta vadeli ekonomik öngörülerine dayalı olarak bu orta vadeli tahminin yapıldığı makro-ekonomik ortam süregiden mali ve ekonomik kriz nedeniyle hızla evrilmeye devam ediyor. Ekonomik ortamdaki çalkantı nedeniyle temel öngörüler ihtiyatlı yorumlanmalıdır. Kötüye giden bu ekonomik krizin temel öngörüler üzerindeki olası etkileri bu raporda nicel ve nitel olarak analiz edilmiştir; ancak mevcut küresel kredi sıkışıklığı ve ekonomik daralmanın tarım piyasaları üzerindeki etkisinin tam bir değerlendirmesi bu Tahmin Raporunun kapsamını aşıyor.

• Özellikle gelişmiş ülkelerde geçen yıl beklenenden daha güçlü bir tarımsal ürün arzı görülmesi ve petrol fiyatlarının çok daha düşük olması, ürün fiyatlarının 2007-08 döneminin yüksek seviyelerinden önemli miktarda daha düşük olmasına yol açtı. Genel olarak ekonomide zafiyetin devam etmesi önümüzdeki 2-3 yılda ürün fiyatlarını daha da düşürecek olup, bunun daha sonra ekonomik canlanmayla birlikte güçlenmesi gerek.

• Durum üründen ürüne değişiyor, ama önümüzdeki 10 yılda reel olarak (enflasyona uyarlanmış) ortalama fiyatların hâlâ 2007-08 döneminin zirvelerinden on yıl öncesinin seviyelerinde ya da üzerinde olması öngörülüyor. Ortalama ekin fiyatlarının reel olarak 1997-2006

dönemine göre %10-20 daha yüksek olması öngörülürken, bitkisel yağların reel fiyatlarının %30'dan fazla artması bekleniyor.

- Et fiyatlarının reel olarak 1997-2006 ortalamasını aşması beklenmezken, öngörülen dönemin başında tüketici gelirlerinin düşmüş olması daha ucuz etlere yönelinerek dana eti yerine tavuk etinin tercih edilmesini teşvik etmeye eğilim gösterecek. 2009-18 döneminde süt ve süt mamullerinin ortalama fiyatlarının artan enerji ve bitkisel yağ fiyatlarının etkisiyle muhtemelen reel olarak 1997-2006 dönemine göre biraz daha yüksek olup, bunlar arasında en belirgin olanı %12 artışla ortalama tereyağı fiyatları olacak.

- Küresel mali krizin ve ekonominin bütün sektörlerinde yaşanan ekonomik gerilemenin önemli etkisine karşın, son dönemde gelirlerin oldukça yüksek olması ve gıda talebinin buna oranla esnek olmaması sonucunda tarımın durumunun nisbeten daha iyi olması bekleniyor.

- Küresel ekonomik beklentiler artık bu tahmin raporunun hazırlandığı yıl başlarındakinden daha kötümser. Buna karşılık olarak, tahmin raporunda tarımın ekonomik gerilemeye karşı dayanıklılığı özel olarak inceleniyor. Bu analizde tarım fiyatları, üretim ve tüketimde gelirlerin düşmesine bağlı bir düşüşün 2-3 yıl içinde ekonomik canlanma başladığı müddetçe muhtemelen ılımlı olacağı ileri sürülüyor.

- Bu özel incelemede tahmin raporunun esas aldığından daha da derin ve uzun bir gerileme ile birlikte daha düşük GSYİH değerlendirmesi yapılıyor. Bu durumdan en ciddi biçimde, dana, domuz, süt ve süt mamulleri gibi daha yüksek maliyetli hayvancılık ürünlerine olan talep etkilenecek. Dana eti fiyatları temel alınan öngörülerin yaklaşık %9 altında olacak. Tarım ürünleri ve biyo-yakıt fiyatlarında daha düşük GSYİH senaryolarına bağlı düşüşler ancak hayvancılık ürünlerinin yarısı kadardı. Mısır fiyatları, mısırın biyo-yakıt hammaddesi olmaktan çok esas olarak yem malzemesi olarak kullanılmasının bir yansıması olarak, daha düşük GSYİH'dan tahıllar arasında en çok etkilenen üründü.

- Bu özel incelemede mali piyasalardaki çalkantının ve ekonomik krizin girdi tedarikçilerinden perakendeye dek tarım firmalarına etkisi üzerine bir araştırmaya da yer veriliyor. Şimdiye dek sektörün ekonomik durgunluk ve gerileme ile oldukça iyi başa çıktığı görülüyor. Ancak, alt sektörler kredi almakta güçlükler yaşıyor. Ticari finansman darlıkları firmalar üzerine önemli etkilerde bulunuyor ve kredi piyasalarındaki bu darlık devam ederse firmaların ayakta kalması tehlikeye düşebilir. Kredi kullanma olanağı özellikle araştırma yapılan OECD üyesi olan ve olmayan ülkelerdeki küçük tarım-gıda firmaları tarafından ana sorun olarak görülüyordu.

- Özel incelemede ayrıca tarım fiyatlarının ham petrol fiyatlarına olan duyarlılığı da inceleniyor. Çiftçiliğin sanayileşmesi, işlemenin çoğalması ve taşımacılığın artmasının yanı sıra (özellikle mısır, yağlık tohumlar ve şeker hammaddeleri için) biyo-yakıtlar endüstrisinin

ortaya çıkması ile enerji ve tarım fiyatlarının karşılıklı bağımlılığı arttı. Ham petrol fiyatları son derece oynak olup bu tahmin raporunda kullanılanların bir hayli üzerinde olan bazı öngörüler de var.

- Orta vade için temel alınan ham petrol fiyatı, reel olarak 1997-2006 dönemi ortalamasının yaklaşık %60 üzerinde olup ılımlı bir artış göstererek dönem sonunda varil başına 70 USD öngörülüyor. Ham petrol fiyatları geçen yılın Tahmin Raporunda kullanılan varil başına 90 ile 100+ USD arasında bir seviyeye çıkarsa, tarım ürünleri fiyatları önemli oranda daha yüksek olur; en büyük etki ise, ağırlıkla girdi maliyetlerinin artmasıyla birlikte rekoltenin düşmesi, ama aynı zamanda biyo-yakıtlar için hammadde talebinin artması nedeniyle, toprak mahsullerinde görülür.

- Biyo-yakıt piyasalarının bu yakıt türünün kullanımına yönelik devlet himayesine bağımlılığı gitgide artmakla birlikte, gelecekte ham petrol fiyatlarının nasıl bir eğilim göstereceği, politik müdahalelerdeki değişiklikler ve ikinci nesil teknolojideki gelişmeler gibi tahmin edilemeyen faktörler nedeniyle geleceğe ilişkin belirsizlik devam ediyor. Biyo-yakıtı destekleme politikaları etanol ve biyo-dizel fiyatlarını ve üretimi desteklese de, ham petrol fiyatları bu Tahmin döneminin çoğu için varsayıldığı gibi 60-70 USD aralığında kaldığı müddetçe, biyo-yakıtlar görece düşük fosil yakıt fiyatlarıyla rekabet etmek için mücadele edecekler. Bu yakıt türünün kullanımına yönelik devlet himayesini karşılamak üzere biyo-yakıt üretiminde öngörülen hızlı büyüme, buğday, mısır, yağlık tohumlar ve şeker gibi hammaddelerin fiyatlarını arttırıcı etkilerde bulunmaya devam edecek.

- Ekonomik canlanma başladığında tarım üretimi ve tüketiminde artışın çoğu gelişmekte olan ülkelerden kaynaklanmaya devam edecek. Kentleşme sürecinin devam etmesi ve hayvansal protein diyetlerinin artması doğrultusundaki eğilimle birlikte, gelir ve nüfus artışının başlıca itici güçleri oluşturduğu hayvancılık ürünlerinde hele bu besbelli.

- Hemen tüm ürünlerde gelişmekte olan ülkelerin ithalat ve ihracatında öngörülen artış OECD bölgesini geçiyor. Tahmin raporundaki temel noktalardan birini Güney-Güney ticaretindeki artışın devam etmesi oluşturuyor. Yine de buğday, iri taneli hububat, süt ve süt ürünleri ihracatında OECD ülkelerinin ağır bastığı görülecek.

- Geçtiğimiz yılın *Tahmin Raporu*'nun odaklandığı başlıca konulardan biri artan emtia fiyatlarına bağlı olarak gıda fiyatlarında yaşanan büyük artışı. O zamandan bu yana emtia fiyatları düşmüş olmasına karşın, gıda fiyatları birçok ülkede yüksek kaldı. Yine de gıda sektöründe enflasyon düştü. Şubat 2009 öncesi 3 ve 6 aylık dönemlerde birçok ülkede gıda fiyatları endekslerindeki düşüş hız kazandı.

- Uzun vadeli nüfus ve gelir öngörülleri kullanılarak yapılan son FAO çalışmasına göre, küresel gıda üretiminin 2005-07 ortalamalarına kıyasla 2030'a dek en az %40, 2050'ye dek ise %70 artması gerekiyor. Daha tarımda kullanılabilecek önemli miktarda alan var. Mevcut 1.4

milyar hektar ekin alanına 1560 milyon hektar civarında alan daha eklenebilir. Eklenebilecek bu alanın yarısından fazlası Afrika ve Latin Amerika'da bulunuyor. Bu bölgeler yağmurlarla beslenen ekin üretimi için en uygun mevcut alan kategorisinin çoğunu oluşturuyor. Ancak tarihsel olarak ekilebilir alanların genişleme süreci yavaş olup, dışarıdan daha fazla alanın üretime dahil edilmesi bir hayli yatırım gerektirebilir ve verim ortalamasını düşürebilir; ayrıca bunun sosyal ve çevresel maliyetleri de olabilir.

- Toprak mahsulleri ve hayvancılık alanında verimlilik, en azından en verimli bölgelerde, uzun vadeli eğilim oranlarında artmaya devam ediyor ve önümüzdeki 10-20 yılda daha bir hayli artış potansiyeli var. Bu potansiyeli değerlendirmek için yeni teknolojilerin geliştirilmesi ve uyarlanması gerekiyor, ama kamunun tarımsal araştırma harcamalarında artış hızı düşüyor. Girdilere daha iyi erişilmesi, altyapının geliştirilmesi ve ek hizmetlerle birlikte mevcut teknolojiler kullanılarak Orta ve Doğu Avrupa ile Sahra-Altı Afrika gibi birçok bölgede verimlilik önemli oranda artırılabilir.

- OECD ülkelerinde su kullanımının %40'tan fazlası tarıma ait olup bu oran gitgide artıyor. Bu kullanımın %99'unu sulama oluşturup, Çin ve Hindistan gibi başlıca gelişmekte olan ülkelerde büyük alanlarda sulama yapılıyor. FAO tarafından sulama yapılan alanların genişleme sürecinin önemli oranda yavaşlayacağı ve varolan su kaynaklarının ileride tarımsal üretimde artan oranda belirleyici olacağı öngörülüyor.

- İklim değişikliği de gelecekteki üretim olasılıklarının önemli bir değişkenini oluşturuyor. İklim değişikliğinin sel baskınlarını, selin şiddetinin yanı sıra su sıkıntısı risklerini arttıracığı ve üretim bölgelerinin sınırlarını değiştirebileceği besbelli.

- Tarımsal ürün piyasaları için bu oldukça olumlu tahminlerin ardında ise 1 milyar civarında insan için gıda güvenliğinden yoksunluk ve açlık gibi daha rahatsız edici bir senaryo yer alıyor. Gıda güvenliği sadece bu ivedi sorunun kısa vadede çözümü anlamına gelmiyor; aynı zamanda yoksulluğun azaltılması ve ekonomik büyüme gibi uzun vadeli sorunlara eğilinmesi anlamına geliyor. Tarıma daha fazla yatırım yapılması, kalkınma yardımlarının daha etkili hale getirilmesi, iç ve ticari politikalarda reformlar gerçekleştirilmesi, hep bu çözümün parçalarını oluşturuyor.

© OECD 2009

Bu özet metin, resmi bir OECD çevirisi değildir.

Bu özet metin, OECD telif hakkı ve yayının aslının ismi belirtmek koşuluyla çoğaltılabilir.

Değişik dillerdeki özet metinler, aslı İngilizce ve Fransızca dillerinde yayınlanan OECD yayınlarının kısaltılmış çevirileridir.

Bu yayınlar OECD İnternet Kitabevi'nden ücretsiz olarak temin edilebilir

www.oecd.org/bookshop/

Daha fazla bilgi için, OECD Halkla İlişkiler ve İletişim Müdürlüğü,
Haklar ve Çeviri Birimi'ne başvurunuz.

rights@oecd.org

Faks: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation Unit (PAC)

2 rue André-Pascal

75116 Paris

Fransa

İnternet web sitemiz: www.oecd.org/rights/

